

MONITORING RYNKU PRACY

KWARTALNA INFORMACJA O RYNKU PRACY

WSTĘP

Kwartalna informacja o rynku pracy prezentuje dane dotyczące pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo uzyskane z reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w II kwartale 2004 r. w porównaniu z wynikami badań przeprowadzonych w I kwartale 2004 r. oraz w II kwartale w latach 2000 - 2003.

Od I kwartału 2003 r. zmianie uległa podstawa uogólniania wyników BAEL na populację generalną. Wyniki badań przeprowadzonych w 2003 i 2004 r. zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych pochodzących z bilansów ludności opracowanych na podstawie NSP 2002 i nie są w pełni porównywalne z wynikami BAEL dla okresów wcześniejszych.

W opracowaniu wykorzystano również dane Ministerstwa Gospodarki i Pracy dotyczące bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy oraz zgłoszonych zwolnień grupowych.

Kwartalne Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności stanowi podstawowe źródło informacji o sytuacji na rynku pracy. Badanie obejmuje wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, będące członkami wylosowanych gospodarstw domowych (z zakresu badania wyłączona jest ludność przebywająca w gospodarstwach zbiorowych, tzn. w hotelach pracowniczych, internatach, domach studenckich, koszarach wojskowych, domach opieki itp.). Metodologia BAEL oparta jest na definicjach zalecanych do stosowania przez Międzynarodową Organizację Pracy i Eurostat. Podstawowym kryterium podziału ludności, z punktu widzenia aktywności ekonomicznej, na pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo jest praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy w badanym tygodniu.

Od IV kwartału 1999 r. została zmieniona metoda prowadzenia Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności. Obserwacja wybranego tygodnia w środkowym miesiącu kwartału została zastąpiona metodą obserwacji ciągłej (ruchomy tydzień badania). W każdym z 13 tygodni kwartału badana jest 1/13 część kwartalnej próby mieszkań. Przy tej metodzie obserwacji wyniki badania ilustrują sytuację na rynku pracy w okresie całego kwartału.

PODSTAWOWE DEFINICJE

Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowaconych, razem mieszkających i utrzymujących się wspólnie.

Do ludności aktywnej zawodowo zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej uznane za pracujące lub bezrobotne, zgodnie z definicjami podanymi niżej.

Za pracującą uznano każdą osobę, która w badanym tygodniu:

- wykonywała pracę przynoszącą zarobek lub dochód jako pracownik najemny, pracujący na własny rachunek lub pomagający członek rodziny,

- nie wykonywała pracy w badanym tygodniu (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych, strajku), ale miała pracę.

Bezrobotni, według BAEL, są to osoby w wieku 15 - 74 lata, które spełniały jednocześnie 3 warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do 2000 r. włącznie dla bezrobotnych stosowano jedynie dolną granicę wieku, tzn. za bezrobotne uznawano osoby w wieku 15 lat i więcej, jeżeli spełniły wymienione wyżej warunki.

Do bezrobotnych należą także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć (do 2003 r. włącznie definicja nie uwzględniała ich gotowości do podjęcia pracy).

Inną definicję osoby bezrobotnej przyjęto w statystyce urzędów pracy. Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (jednolity tekst Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z 1 maja 2004 r.) jest to osoba niezatrudniona i niewykonywająca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy, nieucząca się w szkole w systemie dziennym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy, jeżeli m.in.:

- a. ukończyła 18 lat,
- b. kobieta nie ukończyła 60 lat, a mężczyzna 65 lat,
- c. nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, nie pobiera świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub wychowawczego,
- d. nie jest właścicielem lub posiadaczem nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych,
- e. nie podlega ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,
- f. nie podjęła pozarolniczej działalności lub nie podlega - na podstawie odrębnych przepisów - obowiązkowi ubezpieczenia społecznego lub zaopatrzenia emerytalnego,
- g. jest osobą niepełnosprawną, której stan zdrowia pozwala na podjęcie zatrudnienia co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie.

Do maja 2004 r. obowiązywała ustawa z 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu - uwzględniająca również młodocianych absolwentów (jednolity tekst Dz. U. Nr 58, poz. 514 z 7 marca 2003).

Liczba i struktura bezrobotnych na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności różni się od bezrobocia rejestrowanego (statystyka urzędów pracy), a rozbieżność liczb

wynika z różnicy w definicjach osoby bezrobotnej, zastosowanych w wyżej wymienionych badaniach.

Ludność bierna zawodowo - to osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w okresie badanego tygodnia:

- nie pracowały i nie poszukiwały pracy,
- nie pracowały i poszukiwały pracy, ale nie były gotowe do jej podjęcia w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
 - dłuższym niż 3 miesiące,
 - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć (od 2004 r.).